

Reactie Elia op de consultatie van de VREG over het beleidsadvies flexibiliteit

16/10/2015

INHOUDSTAFEL

Reactie Elia op de consultatie van de VREG over het beleidsadvies flexibiliteit 1

Inhoudstafel	2
Introductie	3
1. Definities	3
1.1. Flexibiliteit, FSP en FRP	3
1.2. Geassocieerde BRP	4
2. Transfer of energy	5
3. Beheer van data & submetering	5
4. Flexibele toegang	6

INTRODUCTIE

Elia heeft met aandacht de presentatie van het beleidsplatform Slimme netten op 21/09/2015 gevolgd en verwelkomt de voorstellen voor het beleidsadvies rond flexibiliteit die door de VREG werden voorgesteld.

Elia apprecieert ten eerste de wil van de VREG om flexibiliteit in te bedden in het Vlaamse regelgevend kader in overleg met alle partijen. In dit verband waarderen we zeker de verlenging van de vooropgestelde periode. Via deze nota willen wij u onze visie met betrekking tot de voorstellen overmaken. Onze suggesties volgen de opbouw van de presentatie

Algemeen is het wel nodig dat steeds wordt gespecificeerd wanneer naast de Distributienetbeheerder eveneens de Plaatselijk Vervoernetbeheerder wordt gevisieerd. Enkel een algemene regel “dit geldt ook voor de PVNB” is niet voldoende en soms ook niet correct.

1. Definities

1.1. Flexibiliteit, FSP en FRP

Allereerst wil Elia stellen dat **de markt voor flexibiliteit niet verschillend is van de elektriciteitsmarkt**. Indien er bij de activatie van de *dienst* flexibiliteit sprake is van een eigendomsoverdracht van het *product* elektriciteit, dan is dit te beschouwen als een transactie tussen marktpartijen op de normale elektriciteitsmarkt. Er moet ons inziens hiervoor geen bijkomend marktplatform worden gecreëerd en deze transacties worden per definitie uitgevoerd tussen BRP's.

Met betrekking tot flexibiliteit stellen zich twee uitdagingen. Enerzijds is er de bezorgdheid van (distributie)netbeheerders dat een stijgende deelname van de flexibiliteit in de markt een risico kan inhouden op gebied van **veiligheid en betrouwbaarheid van net**. Anderzijds dienen de **marktprocessen** waar nodig aangepast of uitgebreid om een maximale deelname van flexibiliteit toe te laten.

1. Door in te spelen op externe signalen wijzigt een netgebruiker zijn normale afname- en injectieprofiel op basis waarvan het net is gedimensioneerd. Daarom dient de netbeheerder over de mogelijkheid te beschikken om de impact van flexibiliteit op zijn net te analyseren en te beheren indien nodig. Hiervoor is *elke vorm van flexibiliteit* van belang, ongeacht de vragende partij of de manier waarop de flexibiliteit wordt gerealiseerd. In die zin is het volgens Elia niet logisch om een onderscheid te maken op basis van het soort signaal waarop de netgebruiker reageert.
2. Wat de impact op de marktprocessen betreft wenst Elia op te merken dat de huidige werkwijze vandaag al toelaat aan de BRP om flexibiliteit maximaal in te zetten in de verschillende markten (day ahead, intraday en balancing). Zolang de BRP flexibiliteit binnen zijn eigen perimeter benut, al dan niet met medewerking van een derde FSP, volstaan de huidige processen voor een correcte verrekening.
In de discussies met de verschillende stakeholders komt echter de rol van een Flexibility Service Provider (FSP) naar voor. Dit is de dienstverlener die de flexibiliteit van netgebruikers binnen zijn portefeuille aanbiedt aan andere partijen

(BRP's of netbeheerders). Deze rol wordt vandaag reeds opgenomen in het kader van reservediensten aan Elia (R3DP, SDR) door partijen die niet noodzakelijk BRP zijn. Dit betekent dat de FSP flexibiliteit kan activeren in de perimeter van een BRP. Indien bij dergelijke activaties een eigendomsoverdracht van de elektriciteit gemoeid is, dan dienen er bijkomende marktprocessen te worden gedefinieerd. Deze marktprocessen moeten toelaten om enerzijds de **geactiveerde volumes objectief vast te stellen** en anderzijds deze volumes correct te **verrekenen tussen de betrokken marktpartijen**. Daarbij stelt zich de vraag over welke gegevens de verschillende marktpartijen dienen te beschikken in verband met de activatie van flexibiliteit en welke mate van confidentialiteit daarbij gerespecteerd moet worden.

De **rol van FSP** is van toepassing op de dienstverlener van flexibiliteit, met andere woorden de partij die flexibiliteit aanbiedt aan een derde partij. Deze rol kan zowel vervuld worden door de netgebruiker zelf, zijn leverancier, een onafhankelijke partij of de BRP. De FSP is te beschouwen als een antagonist van de leverancier: waar de leverancier zorgt voor de beleving van zijn netgebruikers met elektriciteit, zorgt de FSP voor de vermarkting van de flexibiliteit van zijn netgebruikers. In de eerste situatie is de netgebruiker de klant van de leverancier; in de tweede situatie is de netgebruiker dienstverlener aan de FSP die op zijn beurt de geaggregeerde flexibiliteit vermarkt aan derde partijen. Een wettelijk kader dat de verschillende rollen in de markt vastlegt is een minimumvoorwaarde voor een correcte marktwerking: wat wordt begrepen onder de flexibiliteit en welke zijn de verantwoordelijkheden van de FSP tegenover de andere marktpartijen, in het bijzonder tegenover de netbeheerder, leverancier en BRP. Bijv. in welke mate onderscheidt een FSP zich van een leverancier die dynamische prijssignalen hanteert in zijn leverancierscontract?

De definitie van een **FRP** is volgens Elia niet nodig: flexibiliteit zal altijd geactiveerd worden op vraag van een BRP of van een netbeheerder. Het definiëren van types flexibiliteit en de manier waarop deze verrekend wordt, kan beter worden overgelaten aan de marktpartijen (met inbegrip van goedkeuring door de regulator) gezien de grote diversiteit in de verschillende bronnen van flexibiliteit en gezien de grote en kort opeenvolgende evoluties in de ontwikkeling ervan. Het overleg tussen de marktpartijen dat vandaag al aan de gang is, verdient het om alle kansen te krijgen aangezien dit de manier is om te komen tot een algemeen gedragen model. Een al te strak regelgevend kader riskeert de flexibiliteit dermate te omlijnen dat een deel van het potentieel verloren gaat.

1.2. Geassocieerde BRP

Er moet over gewaakt worden dat de FSP met de activatie van zijn flexibiliteit geen schade berokkent aan een andere marktpartij, bijvoorbeeld de BRP van de netgebruiker wiens flexibiliteit hij activeert. De beste manier om dit te waarborgen is een transfer van de evenwichtsverantwoordelijkheid voor het geactiveerde volume van deze BRP naar de FSP. Door deze transfer ondervindt de BRP geen effect van de geactiveerde flexibiliteit en is de BRP ook niet geneigd om corrigerende maatregelen te nemen die de activatie van de flexibiliteit binnen zijn portefeuille, maar ook op macroniveau zouden tenietdoen. Dit veronderstelt dat de FSP zelf ook BRP is of op zijn minst een contract heeft met een andere BRP, de zgn. **geassocieerde BRP**, zoals voor BSP's ook al is opgenomen in de aanbeveling van ACER met betrekking tot de Network Code on Balancing.

Het statuut van BRP (of het contract met de geassocieerde BRP) in combinatie met de transfer van de evenwichtsverantwoordelijkheid over de geactiveerde flexibiliteit vermijdt

dat de FSP een contract hoeft aan te gaan met de BRP van de netgebruiker waarvan hij de flexibiliteit vermarkt. Dit strookt bovendien met de hierboven vermelde analogie tussen leverancier en FSP: beide dienen voor hun netgebruikers een BRP aan te duiden die de verantwoordelijkheid voor het evenwicht overneemt.

2. Transfer of energy

Elektriciteit wordt op verschillende markten verhandeld, waarbij het er finaal op neerkomt dat de elektriciteit door tussenkomst van één of meerdere BRP's en leveranciers van de producent naar de verbruiker stroomt. De verschillende transacties op de termijn-, DA- en ID-markt zijn te beschouwen als futures tussen marktpartijen over een bepaalde hoeveelheid energie op een bepaald ogenblik tegen een bepaalde prijs. Als product bestaat elektriciteit slechts een fractie van een seconde, waarbij de eigendom ervan overgaat volgens de afgesloten transacties. Voor alle transacties die niet (volledig) worden uitgevoerd zoals overeengekomen tussen marktpartijen, komt de TSO tussen: de teveel geproduceerde energie wordt via het evenwichtssysteem automatisch en ogenblikkelijk eigendom van de TSO. De TSO stelt deze energie (tegen de onbalansprijs) ter beschikking van de BRP's die op datzelfde ogenblik te weinig productie hebben. De TSO staat er bovendien voor in dat elk residueel overschot of tekort ogenblikkelijk wordt gecompenseerd. De elektriciteit die wordt geconsumeerd wordt de facto eigendom van de eindverbruiker. Dit betekent dat de eigendom van elektriciteit hetzij rechtstreeks via de betrokken BRP's, hetzij via de TSO overgaat van de producent naar de eindgebruiker.

In tegenstelling tot het product elektriciteit is de flexibiliteit te beschouwen als een dienst die door de netgebruiker via een FSP aan marktpartijen wordt aangeboden. De activatie van flexibiliteit in het kader van evenwichtsbeheer (dus op vraag van een BRP voor het beheer van zijn portefeuille of van de TNB voor het beheer van het residuele onevenwicht in de regelzone) is slechts effectief indien de BRP van de geactiveerde netgebruiker zijn dienst verder levert alsof de activatie niet heeft plaatsgevonden. De BRP zal dit alleen doen indien hij voor deze dienst gevrijwaard wordt van het daaruitvloegende onevenwicht en/of een correcte vergoeding ontvangt (en tijdig genotifieerd wordt).

Flexibiliteit verhandeld tussen marktpartijen (DA en/of ID) is het voorwerp van een transactie die genomineerd wordt tussen deze partijen, nl. de gevraagde flexibiliteit tussen vragende BRP en de BRP van de FSP. De effectief geactiveerde flexibiliteit wordt geregistreerd door een neutrale partij en **gecorrigeerd in de perimeters** van zowel de BRP in wiens portfolio de flexibiliteit geactiveerd werd als de geassocieerde BRP. Het verschil tussen de gevraagde en geactiveerde flexibiliteit wordt verrekend met de geassocieerde BRP. De correctie van de perimeter vrijwaart de BRP van de netgebruiker voor het onevenwicht dat door de activatie van diens flexibiliteit veroorzaakt zou worden. Daarnaast is ook nog een vergoeding nodig tussen FSP en BRP voor de geproduceerde energie, zijnde de dienst die verder door de BRP wordt geleverd alsof de activatie niet heeft plaatsgevonden.

Voor specifieke gevallen zijn ook andere formules mogelijk. De activaties van R3DP hebben bijvoorbeeld als doel om de balancingmarkt gedeeltelijk te ontlasten. Hierbij wordt de perimeter van de BRP niet gecorrigeerd en wordt deze vergoed via het mechanisme van de onevenwichtsprijs. De werkingsregels voor de kwartieronevenwichten garanderen immers een voldoende hoge (onbalans)vergoeding voor de dienst die door de betrokken BRP wordt geleverd.

3. Beheer van data & submetering

Bij de activatie van flexibiliteit door een FSP binnen de perimeter van een derde BRP zijn meerdere marktpartijen betrokken. In dit geval is het wenselijk dat de geactiveerde volumes door een neutrale partij worden vastgesteld. Deze volumes zullen ook gebruikt worden voor de correctie van de perimeter van de betrokken BRP's, waardoor ze van belang zijn voor de bestaande allocatieprocessen. Gezien de rol van de netbeheerders in de huidige allocatieprocessen is het aangewezen dat de netbeheerders deze rol ook opnemen voor wat betreft de geactiveerde flexibiliteit.

Het gebruik submeters kan nuttig zijn voor een meer precieze bepaling van de aanwezige of geactiveerde flexibiliteit of om meerdere producten achter een hoofdmeter te kunnen aanbieden. Of de flexibiliteit wordt gemeten met een hoofdmeter of een submeter zou geen impact mogen hebben op de verdere marktprocessen met betrekking tot deze flexibiliteit: de volumes moeten op dezelfde manier worden verwerkt en verrekend. Het gaat immers om dezelfde flexibiliteit, enkel de manier van volumebepaling verschilt. Hierbij moet wel worden gewaarborgd dat er geen dubbeltelling mogelijk is: indien een netgebruiker een submeter wenst te gebruiken voor de bepaling van zijn flexibiliteit, dan dient al zijn flexibiliteit via submeters bepaald te worden en dienen die submeters aparte circuits te meten die niet met elkaar in verbinding staan. Indien deze volumes dienen voor een correctie in de perimeter van de BRP, betekent het dat de meetwaarden een invloed zullen hebben op de afrekening van het onevenwicht via de allocatieprocessen. In die zin is het aangeraden dat de gegevens van dergelijke submeters worden beheerd en gevalideerd door dezelfde partij als de gegevens van de headmeter, in casu de netbeheerder.

4. Flexibele toegang

Voor wat betreft het concept van een aansluiting met flexibele toegang wenst Elia op te merken dat dit niets te maken heeft met de activatie van flexibiliteit in de markt, zoals hierboven beschreven. Op het woord "flexibel" na hebben beide namelijk zeer weinig gemeenschappelijk:

- Flexibele toegang is ontwikkeld als een alternatief voor het weigeren van een aansluiting omwille van congestie op het elektriciteitsnet. Een aansluiting met flexibele toegang geeft aan de producent de mogelijkheid om direct een aansluiting te krijgen op het elektriciteitsnet in ruil voor de mogelijkheid voor de netbeheerder om de productie bij een netgebruiker te beperken indien deze de veiligheid en betrouwbaarheid van het net in het gedrang brengt (**curatief**). De prekwificatie van flexibiliteit heeft daarentegen net als doel om een activatie van flexibiliteit te vermijden als die congestie zou veroorzaken (**preventief**).
- Flexibele toegang is contractueel geregeld tussen de netbeheerder en zijn netgebruiker, zonder tussenkomst van een FSP.
- Flexibele toegang is geen commerciële flexibiliteit. Congestie is een lokaal fenomeen dat enkel met lokale middelen kan worden opgelost. Een marktmechanisme kan hier enkel functioneren indien de markt voldoende liquide is, namelijk als er voldoende aanbieders zijn. Vandaag is dat allerm minst het geval, waardoor er een groot risico op gaming zou bestaan.

Wat het compensatiemechanisme betreft blijft Elia bij het oorspronkelijke voorstel (dd. oktober 2013) van een vergoeding voor de producent in geval van activatie vóór de clearing van de DA-markt en een correctie van de perimeter van de BRP in geval van activatie daarna. Dit is volgens Elia de enige correcte manier om een activatie van flexibele toegang te vergoeden, indien nodig. Wanneer bij real time activatie een vergoeding wordt betaald rechtstreeks aan de producent blijft het onevenwicht in de perimeter van de BRP.

Op momenten van lage of zelfs negatieve onevenwichtsprijzen (namelijk momenten met veel hernieuwbare productie wat ook de kans op activatie van de flexibele toegang doet stijgen), zal de BRP zich heel goedkoop kunnen sourcen op de balancingmarkt, wat neerkomt op een dubbele vergoeding voor de BRP/producent.

Een vergoeding onder de vorm van een verdeling van de aansluitkosten tussen netbeheerder en netgebruiker lijkt voor Elia in strijd met de bevoegdheidsverdeling tussen het federale en regionale niveau aangezien dit zou neerkomen op een aanpassing van de aansluitingstarieven van Elia. Dit zou bovendien aanleiding geven tot lange discussies tussen netbeheerder en netgebruiker voor elk aansluitingsdossier, wat onzekerheid creëert in hoofde van de aanvrager. In de meeste gevallen zijn de netversterkingen die Elia uitvoert voor het onthaal van decentrale productie gedimensioneerd op basis van een groter potentieel. Deze kosten kunnen bijgevolg niet zomaar toegewezen worden aan de eerste aanvrager.

Het kan nuttig zijn een onderscheid te maken tussen de situatie die aanleiding geeft tot activatie van de flexibele toegang, maar in het geval van een congestie op het vermaasde hoogspanningsnet is vaak geen één-op-één-relatie te leggen tussen een congestie en de productie-eenheden die ze veroorzaken. De door de VREG voorgestelde methode houdt daarnaast ook geen rekening met de kosten voor de netversterkingen die nodig zouden zijn om de afregeling van de betrokken productie-eenheid te vermijden. Productie-eenheden zouden volgens het voorgestelde mechanisme in bepaalde gevallen recht hebben op een compensatie terwijl de nodige investering onredelijk hoog is.

Elia ondersteunt het voorstel van de VREG rond een uitgestelde toekenning van groenestroomcertificaten. Deze werkwijze vermijdt dat kosten voor congestiebeheer worden beïnvloed door een steunmechanisme voor hernieuwbare energie.

Tot slot wil Elia nog opmerken dat de toewijzing van de kosten voor de compensatie aan de DNB of aan Elia beter kan worden overgelaten aan de betrokken partijen. In hun samenwerking streven Elia en de DNB's altijd het maatschappelijk technisch-economisch optimum na, waarbij elkeen de kosten draagt die binnen zijn perimeter vallen en waarbij elke netbeheerder zijn netgebruikers vertegenwoordigt. Ditzelfde principe kan toegepast worden bij de toekenning van flexibele toegang, waarbij de toewijzing van de kosten opnieuw afhangt van de nodige investering om de potentiële congestie weg te werken. Elia is van mening dat de verstandhouding met de DNB's meer dan voldoende is om in gezamenlijk overleg tot een verdeling te komen die voor alle partijen billijk is.